

Съществува ли професия преводач? (08.09.2014)

Сред обикновените хора битува схващането, че преводът на чужд език е едва ли не машинопис на латиница. По древна традиция преводачите са смятани за писари. Потвърждение за това откриваме в библейската книга „Естир“, която описва събития отпреди 2500 години. На две места в тази книга се споменава изпращане на царски укази до 127 провинции на Персия „на всяка област с нейните писмена, и до всеки народ на езика му“.

Ето тези два откъса:

*„И бидоха свикани **царските писари** в първия месец, в тринайсетия му ден, и биде написано, както заповяда Аман, до царските сатрапи и до началниците на всяка област (от Индийската област до Етиопия, над сто двацет и седем области) и до князете на всеки народ, - **на всяка област с нейните писмена, и до всеки народ на езика му**: всичко биде написано от име на цар Артаксеркса и подпечатано с царския пръстен.“ (Естир, 3:12)*

*„Тогавя бяха повикани **царските писари** в третия месец, сиреч в месец сиван, на*

*двайсет и третия му ден, и биде написано всичко тъй, както заповяда Мардохей, до иудеите и до сатрапите, до областеначалниците, до управителите на областите от Индия до Етиопия - сто дваайсет и седем области, **на всяка област с нейните писмена и до всеки народ на неговия език и до иудеите с техните писмена и на техния език.**" (Естир, 8:9)*

От горните цитати разбираме, че указите са написани „на всяка област с нейните писмена, и до всеки народ на езика му" от **царските писари**, а не от царските преводачи. Следователно, преди повече от две хилядолетия с превод на царски укази са се занимавали царските писари.

Тази традиция се е запазила и до днес, само че се е и разширила - освен царски писари съществуват и множество писари сред простолудието и те „преписват" царски и други държавни укази, за да могат да бъдат изпратени в съответната „област" (държава) „с нейните писмена" и на езика на народа ѝ.

За съжаление онези, които поддържат горното схващане, трудно могат да бъдат убедени, че между оригинала на указа (документа) и „преписа" му на друг език има съществена разлика. Този „препис" на друг език отдавна се нарича „превод", а „писарите" се

наричат „преводачи“.

Освен това, както се вижда от цитираните откъси, царските писари са в множествено число. Напълно логично е да си помислим, че на „писмената“ на всяка област и на езика на всеки народ е пишел отделен „писар“. Този писар е „преписвал“ документа, съставен на персийски, на своя език, т.е., от съвременна гледна точка, е извършвал превод, например, на египетски, етиопски, индийски, „юдейски“ и т. н. Следователно, независимо, че в древността не е правена разлика между професията на писаря и на преводача, явно е съществувала разлика между писарите на отделните езици. Едва ли някой писар, който е бил от Индия, да е можел да пише на египетски.

След две и половина хилядолетия е крайно време да се замислим върху това, че „писарите“ на чужди езици упражняват различни професии: те са преводачи на конкретните чужди езици, т. е. те са преводачи, например, на хинди, иврит, амхарски, суахили, арабски, китайски, японски, корейски, фински, естонски, кечуа, испански, португалски, английски, френски, немски, италиански, гръцки, албански, сръбски, хърватски, словенски, руски, украински и мнооого други езици. Не можем да кажем, че всеки един от тези преводачи е взаимозаменяем с друг

преводач на съвсем различен език, т.е. преводач от хинди на английски изобщо не може да бъде заменен с преводач от немски на иврит (освен, ако не владее на нужното ниво другите два езика). Следователно, всеки преводач упражнява различна професия (като преводач) от професията на друг преводач, който не владее неговите езици. Ако вземем горния пример, преводачът от хинди на английски упражнява различна професия от преводача от немски на иврит.

Казано с прости думи, професия „преводач“ като обобщаващо понятие съществува, както съществува, например, професия лекар. Но преводачът, например, от хинди на английски не може да извършва преводи от немски на иврит, както лекарят-гинеколог не може да лекува пациенти, страдащи от простатит (освен ако преводачът или лекарят нямат съответната друга специалност).